

طرح دوره یا برنامه دوره (course plan) به برنامه‌ای اطلاق می‌شود که در مورد یک درس یک یا چند واحدی نوشته می‌شود. این درس معمولاً در طول یک نیمسال تحصیلی ارائه می‌شود. از طرفی طرح درس به برنامه‌ای گفته می‌شود که برای یک جلسه آموزشی که معمولاً ۹۰ دقیقه است تنظیم (lesson plan) می‌شود. عناصر تشکیل‌دهنده برنامه دوره و طرح درس مشابه بوده و فقط برنامه دوره از کلیت بیشتری نسبت به طرح درس برخوردار می‌باشد. حداقل عناصری که در طرح دوره و یا طرح درس وجود دارند عبارتند از:

هدف کلی

اهداف ویژه

محتوا و ترتیب ارائه

روش تدریس

وظایف و تکالیف دانشجو

سنجش و ارزشیابی

منابع

در واقع در هر برنامه آموزشی بایستی اقلام فوق برای دانشجویان توسط مدرس و یا مدرسین مشخص گردند. ضمن اینکه اگر در قسمت ابتدای طرح دوره اطلاعات زیر گنجانده شود برنامه از وضوح بیشتری برخوردار خواهد شد:

پیشنیاز:	موضوع تدریس:
نوع درس (نظری/عملی):	مدت تدریس:
محل اجرا:	گروه هدف:
گروه مدرسین:	نیمسال سال تحصیلی ...

در ادامه نمونه‌ای از طرح دوره برای دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش پزشکی که درس برنامه ریزی درسی پیشرفته را در ترم جاری انتخاب نموده‌اند ارائه شده است. لازم به یادآوری است که مورد ارائه شده فقط یک مثال جهت آشنایی اساتید محترم می‌باشد چرا که نمونه‌های بسیار متنوع و متفاوتی از طرح دوره و طرح درس وجود دارد.

در خاتمه یادآوری می‌شود که واحد برنامه‌ریزی آموزشی مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه آماده ارائه مشاوره و رفع نواقص احتمالی برنامه‌های تنظیم شده توسط اساتید محترم دانشگاه می‌باشد.

تهیه و تنظیم: دکتر حسین کریمی موقی - استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد

بناام خدا

موضوع تدریس: برنامه ریزی درسی پیشرفته پیشنهاد: برنامه ریزی درسی مقدماتی (۱)
مدت تدریس: ۱۷ ساعت نظری و ۳۴ ساعت عملی نوع درس: نظری (۱) و عملی (۱)
گروه هدف: دانشجویان کارشناسی ارشد آموزش پزشکی
محل اجرا: دانشکده پزشکی مشهد نیمسال دوم ۹۲-۱۳۹۱
گروه مدرسین: دکتر حسین کریمی موقی (karimih2001@yahoo.com)

هدف کلی:

آشنایی با اصول برنامه ریزی و کسب مهارت در طراحی و برنامه ریزی درسی
اهداف (فئاری):

۱. مفاهیم و تعاریف برنامه ریزی درسی را فهرست کنند.
۲. مراحل مختلف برنامه ریزی درسی را از دیدگاههای مختلف نام ببرند.
۳. چگونگی نیازسنجی (learning needs assessment) و تحلیل وضعیت را بیان کنند.
۴. فلسفه، ماموریت و چشم انداز را برای یک برنامه درسی، بنویسند. (strategic planning in education)
۵. نقش و وظایف حرفه ای فارغ التحصیلان برنامه درسی را مشخص کنند.
۶. تحلیل وظیفه و فرآیند آن را تشریح کنند. (task analysis).
۷. نقش منابع مختلف در تدوین برنامه درسی را تعیین کنند.
۸. چگونگی تدوین اهداف را فهرست کنند.
۹. با توجه به فلسفه، دیدگاه و ماموریت اهداف کلی و اختصاصی بینابینی برنامه ریزی درسی را تعیین کنید.
۱۰. انواع جهت گیری های مختلف برنامه ریزی درسی (Trend) را توضیح دهند.
۱۱. براساس اهداف، محتوای و سازماندهی محتوای برنامه درسی را تعیین کنند.
۱۲. چگونگی تهیه چهارچوب مناسب برای برنامه درسی را تعیین کنند.
۱۳. چگونگی سازماندهی یک برنامه درسی را توضیح دهند.
۱۴. ارزشیابی و انواع ارزشیابی در برنامه درسی را توضیح دهند.
۱۵. یک برنامه درسی (مشمتمل بر برنامه استراتژیک و برنامه عملیاتی) برای یک رشته را طراحی و پیشنهاد کنند.
۱۶. برای برنامه درسی طراحی شده یک روش ارزشیابی برنامه طراحی کنند.
۱۷. چهارچوب بازنگری برای برنامه درسی طراحی شده را مشخص نمایند.
- ۱۸.

محتوا و ترتیب ارائه آن:

تاریخ	موضوع	مجری (مجریان)
جلسه اول	معرفی طرح دوره، نیازسنجی	دانشجویان و استاد
جلسه دوم	نیازسنجی	دانشجویان و استاد
جلسه سوم	مفاهیم بنیادی برنامه ریزی استراتژیک	دانشجویان و استاد
جلسه چهارم	(مفاهیم بنیادی برنامه ریزی استراتژیک) فلسفه، ماموریت و	دانشجویان و استاد

چشم انداز		
جلسه پنجم	(مفاهیم بنیادی برنامه ریزی استراتژیک) نقش و وظایف حرفه ای فارغ التحصیلان و تحلیل وظیفه	دانشجویان و استاد
جلسه ششم	(مفاهیم بنیادی برنامه ریزی استراتژیک) نقش منابع مختلف در تدوین برنامه با تأکید بر تحلیل محیط	دانشجویان و استاد
جلسه هفتم	(مفاهیم بنیادی برنامه ریزی استراتژیک) اهداف کلی و اختصاصی بینابینی در برنامه درسی	دانشجویان و استاد
جلسه هشتم	انتخاب محتوا و سازماندهی آن	دانشجویان و استاد
جلسه نهم	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه دهم	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه یازدهم	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه دوازدهم	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۳	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۴	گزارش نقد یک برنامه آموزشی در یکی از کشورها یا (یکی از رشته های موجود دانشگاه مشهد)	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۵	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۶	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۷	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۸	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۱۹	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۲۰	طراحی برنامه درسی برای یک رشته و ارائه آن	دانشجویان و استاد
جلسه ۲۱ تا ۲۵	کارآموزی ۲ روز	مرکز مطالعات

روش تدریس:

کلاس ها به صورت سمینار تشکیل شده و بحث گروهی روش غالب خواهد بود. کارآموزی در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یا دفاتر توسعه آموزش.

وظایف و تکالیف دانشجویان:

حضور در کلاس با مطالعه قبلی
انجام تکالیف و پروژه های محول وارائه آنها در زمان مقرر

روش ارزشیابی دانشجویان:

آزمون کتبی (تشریحی، کوتاه پاسخ و چهارگزینه ای) ۳۵% نمره
ارائه شفاهی و کتبی پروژه و تکالیف ۳۵% نمره
حضور و مشارکت فعال در کلاس ۱۰% نمره
کارآموزی و گزارش آن (بررسی وضعیت برنامه های موجود) ۲۰% نمره

منابع:

- 1- Dent John A; Harden, Ronald M. A practical Guide For medical teacher. Toronto: Churchill Livingstone, ۲۰۰۹.
- ۲- David Prideaux. Curriculum design. BMJ ۲۰۰۳;۳۲۶:۲۶۸-۲۷۰ .
- ۳- Judith Howard (۲۰۰۷). **Curriculum Development**. Department of Education Elon University.

۴- ملکان راد، الهه؛ عین الهی، بهرام؛ ممتاز منش، نادر (۱۳۸۶). تهران: انتشارات اساتید قلم تهران.

- ۵- Cecilia M. Plaza, JoLaine Reiersen Draugalis, Marion K. Slack, Grant H. Skrepnek, Karen Ann Sauer (۲۰۰۷. Curriculum Mapping in Program Assessment and Evaluation. American Journal of Pharmaceutical Education ۲۰۰۷; ۷۱ (۲).
- ۶- Matt H. Evans. Strategic planning. Available from: <http://www.picosearch.com/cgi-bin/ts.pl>, accessed: ۲۰۱۰/۰۵/۱۰.
- ۷- Frank Martinelli. STRATEGIC PLANNING MANUAL. *The Center for Public Skills Training, Milwaukee*. Available from: <http://www.picosearch.com/cgi-bin/ts.pl>, accessed: ۲۰۱۰/۰۵/۱۰.
- ۸- STRATEGIC PLANNING of OFFICE OF THE DEPUTY SECRETARY U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION NOVEMBER ۱۰, ۲۰۰۹. Available from: <http://www.ed.gov>, accessed: ۲۰۱۰/۰۵/۱۰.
- ۹- طبیبی، سید جمال الدین و ملکی، محمد رضا (۱۳۸۴). برنامه ریزی استراتژیک. تهران: انتشارات ترمه.
- ۱۰- آینده نگاری در آموزش پزشکی: انتشارات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی.
- ۱۱- میر کمالی، سید محمد. . تهران: نشر یسرون.
- ۱۲- پیرس و رابینسون. برنامه ریزی و مدیریت استراتژیک. ترجمه سهراب خلیلی شورینی، تهران: انتشارات یادواره کتاب، چاپ دوم، ۱۳۸۰.